

Onderzoek geeft inzicht in vervoersarmoede

Het probleem kent diverse en overlappende obstakels.

Ondanks de inzet van doelgroepenvervoer, buurtbusjes en fietslessen zijn er steeds meer mensen die niet of moeilijk hun bestemmingen kunnen bereiken. Zij ervaren vervoersarmoede en worden hierdoor beperkt in hun deelname aan de maatschappij.

Dat [schrijft](#) het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) in *Beperkt bereikbaar: een kwalitatieve studie naar bereikbaarheidsarmoede*. De onderzoekers zien meerdere barrières bij de respondenten.

Een belangrijke oorzaak is het gebrek aan eigen vervoersmiddelen en ov-lijnen in de buurt. Maar ook 'ontoegankelijke haltes' en 'onbetrouwbare reistijd, lage frequentie van (openbaar) vervoersopties en overvol openbaar vervoer tijdens spitsdrukte' zijn volgens het achtergrondrapport hindernissen.

Daarnaast speelt het besteedbaar inkomen van deze groep mensen een grote rol. 'Beperkte financiën weerhouden mensen er van om een verplaatsing te maken, vaardigheden te ontwikkelen zoals een rijbewijs te halen of om een vervoermiddel te kopen of te repareren', aldus de auteurs van de kwalitatieve studie. In sommige gevallen wordt de woonplek zélf als drempel ervaren: deze mensen wonen liever op een beter bereikbare plek, maar kunnen daar geen betaalbare woning vinden. Ook gezondheidsbeperkingen, angsten (voor ongelukken) en beperkte 'digitale en taalvaardigheden' werken vervoersarmoede in de hand.

Zwartrijden en slim plannen

Dat betekent overigens niet dat deze groep mensen bij de pakken neerzit. In de meeste gevallen vragen zij hulp aan familie, vrienden of officiële instanties. Digitale alternatieven, zoals thuiswerken, worden eveneens aangehaald als optie. Bovendien kijken veel mensen naar wat nog wél mogelijk is. Door zwartrijden en het slim plannen van meerdere activiteiten probeert deze groep mensen toch op de gewenste bestemming te komen.

Een oplossing van het probleem is dit allerm minst, zien ook de onderzoekers. Zo is het vragen om hulp aan familie en vrienden niet voor iedereen weggelegd. 'Men heeft een sociaal netwerk nodig met mensen die wel (vervoers)middelen hebben en kunnen gebruiken', aldus het rapport. En ook bij digitale alternatieven plaatst het KiM kanttekeningen: zeker bij sociale activiteiten wordt dit door de geïnterviewden niet altijd als 'volwaardig alternatief' gezien.

Verminderde mogelijkheden

Het zorgt er in veel gevallen voor dat deze groep mensen uiteindelijk besluit hun verplaatsingswens naar beneden bij te stellen. 'Mensen kiezen ervoor om zich niet of minder (vaak of ver) verplaatsen. Waar sommigen uitgesproken ontevreden zijn over verminderde mogelijkheden, berusten anderen in dat lot',

Binnenlands Bestuur: Koen Enneking, 09 mei 2023

stellen de auteurs. 'Ook lijkt een groep mensen het voor zichzelf goed te praten, bijvoorbeeld dat het toch goed voor het klimaat is om minder auto te rijden.'

Het gevolg is dat deze groep mensen familie en vrienden minder vaak ziet. Dat wordt door de geïnterviewden het meest genoemd. Bij sommigen leidt dit tot een gevoel van eenzaamheid en uitsluiting, andere vinden het slechts 'jammer'. De respondenten noemen ook enkele voorbeelden waarbij vervoersarmoede zorgde voor minder keuze in werk of het nemen van ontslag. Daarentegen zag bijna niemand af van zorgafspraken. 'Het bereiken van zorgvoorzieningen wordt als essentieel gezien en respondenten weten daar uiteindelijk te komen – eventueel met veel hulp, kosten en moeite.'